

Demokracie, nebo teokracie?

Jednou z výtek vůči baptizmu, se kterými se někdy setkávám je tvrzení, že Kristova církev by neměla být demokracií, ale teokracií. Toto prohlášení vykazuje jisté nepochopení. Již svou morfologií se tyto termíny prezentují jako vzájemně vylučné druhy uchopení moci (κρατειν, κρατος). Tedy – buď rozhodují lidé, nebo Bůh. Kdybychom na takové rozdělení přistoupili, pak bychom i mezi baptisty patrně těžko našli někoho, kdo by tvrdil, že společenství církve je spíše demokracií, než teokracií. (Vždyť církev je již od počátku založena na vyznání „Ježíš je Pán“.) Pokud se i ta společenství, ve kterých nabývá rozhodování demokratických rysů sama vnímají jako teokratická, pak je na místě zkoumat, zda se skutečně jedná o vhodné rozlišení.

V kontrastu s demokracií stojí pojmy monarchie, oligarchie, timokracie a aristokracie. Otázku po tom, jestli jsou teokracie a demokracie vzájemně vylučnými termíny, můžeme formulovat také následovně: Opravdu pouhé přiznání se k teokracii automaticky garantuje vyloučení všech ostatních typů ovládání společenství? A nebo se za ní může skrývat monarchie kazatelů, aristokracie uznávaných, timokracie výkonných, oligarchie finančně obětavých, nebo demokracie hlasitých a přesvědčivých? V takové situaci totiž může být výtku „přílišné demokratičnosti“ na úkor teokratičnosti pouze (dobře míněnou) snahou o zachování, nebo zavedení jinak centralizovaných mocenských struktur, posvěcených pojmem Božího vedení.

I přesto, že námitka, kterou se nyní zabýváme, může být v mnohém zavádějící, dotýká se jednoho ze základních témat baptistického myšlení – a sice Kristova panování (teokracie) jako základu eklesiologie. Snad není přílišným zjednodušením říci, že všechny podstatné baptistické zásady pouze rozvíjejí a konkretizují důsledky této teokracie.

Ten, komu bylo z Boží milosti dáno odpovědět na výzvu evangelia změnou smýšlení a vyznáním Krista jako Pána se již nemůže účastnit žádné formy světského, náboženského, nebo jiného panování nad těmi, které Bůh povolal. Ale i jeho jednání ve světě, dosud vystaveného na půdorysu vzájemného ovládání je tímto vyznáním proměňováno.

To, že některé prvky společného rozhodování nabývají formy podobné demokracii, ještě neznamená, že to jde o vládu lidu, nebo většiny. To že se na uskutečňování teokracie mají podílejí všichni (Řím. 5:17, Zj 5:10, 20:6) a ne jen skupina „duchovních profesionálů“, odpovídá svědectví Písma, podle kterého je Duch dán všem pokřtěným (1. Kor 12:13, Gal 6:1, Ef 1:13, 18). Všichni jsou královský lid a svaté kněžstvo (1. Pt 2:9, Zj 1:6), všichni mají mysl Kristovu (1. Kor 2:16), mohou rozpoznat na čem záleží (Fil 1:10) a nepotřebují aby je někdo učil (1. Jan 2:20,27).

To se mimo jiné projevuje i v tom, že jsou novozákonní epištoly, týkající se společenství církve, adresovány celé církvi a ne nějakému užšímu kruhu, který by za toto společenství rozhodoval a jejich argumentace se zpravidla nezakládá na autoritě pístatele, ale na Kristově povolání a působení Ducha, které je společné všem věřícím.

Proto na námitku, kterou jsme zmínili v úvodu, můžeme odpovědět takto: Baptistická eklesiologie vychází z teokracie (resp. christokracie), která s ohledem na pneumatologické výpovědi Písma, v praxi nabývá decentralizovaných forem, více podobných demokracii, než monarchii, timokracii, oligarchii, nebo aristokracii.

Blahoslav Fajmon

Poznámka: Článek byl prvně publikován na webu baptismus.estranky.cz.